

Dil ve Edebiyat Araştırmaları, S.7, ss. 147-160

İsmail Hakkı Bursevî' nin Şerh-i Pend-i Attâr Adlı Eseri Üzerine İnceleme Tuba Onat ÇAKIROĞLU*

Özet

İsmail Hakkı Bursevî, Şerh-i Pend-i Attâr isimli eserini 17 Ramazan 1136'da tamamlamıştır. Ömrünün son yıllarında yazdığı bu eserinde derin bilgi ve birikiminden yararlanmış olmalıdır. Eserlerinin büyük bir kısmı tasavvufî alâkalıdır. İsmail Hakkı'nın şerh sahasında başarılı olması ve bu kadar çok eser kaleme almasında mutasavvıf kimliğinin büyük etkisi olmuştur. Düşüncelerini ifade edebilmek için şiiri ve sözü vasıta kılmıştır. Feridüddin Attâr'ın Pendnâme'si yazıldığı dönemden itibaren Şark- İslâm kültürüne tesir eder. Nasihat etme, küçük kısa hikâyelerle okuyucuya ders verme gelenek halini almıştır. Eser Türk halkı tarafından sevilerek okunmuş bir ahlâk kitabıdır. Pendnâme'nin Türkçe tercümeleri yanında şerhleri de yapılmıştır. İsmail Hakkı aynı zamanda medreselerde ders kitabı olarak da okutulan Pendnâme' yi şerh etmiştir. Çalışmamızda İsmail Hakkı'nın eseri tanıtılırken şerh ederken kullandığı metot hakkında da bilgi verilmiştir. Ayrıca günümüzde İran' da basılan Pendnâme metni ile İsmail Hakkı'nın eserinde esas aldığı Pendnâme metni karşılaştırılmıştır. Türk Edebiyatı'nda yazılan şerhlerin ansiklopedik eserler olduğu bilinen bir şeydir. Sonuç olarak Şerh-i Pend-i Attâr hakkında genel bir değerlendirme yapmaya çalıştık. İsmail Hakkı edebiyatımızda şerh sahasında önemli bir yere sahiptir. Mesnevî ve Muhammediyye gibi Türk halkı tarafından asırlarca okunmuş iki büyük esere şerh yazmıştır. Eserini didaktik gaye ile kaleme aldığı cümle aralarında yaptığı uyarı ifadelerinden anlaşılmaktadır. Pendnâme metniyle yaptığımız karşılaştırmadan anlaşılmaktadır ki büyük bir titizlikle metni kurmuş, nüsha karşılaştırmaları yapmış ve bilgi birikiminden yararlanarak eserini meydana getirmiştir.

Anahtar Sözcükler: Şerh, Pendnâme, İsmail Hakkı Bursevî, Ahlâk

Abstract

İsmail Hakkı Bursevî completed his work which name is Şerh-i Pend-i Attâr in 17th Ramadan of 1136. He must have benefited from his deep knowledge and intelligence in this book that written last years of his life. A large part of his works with Sufism. His mystical identity have been received influence of being successful in the field of commentary and wrote so many works. He was implement to poetry and lyrics for express his thoughts. Pendnâme, that written by Feridüddin Attâr, have been an effect on Oriental-Islamic culture from the written period. To counsel and instruct to the reader with the short stories has become a tradition. Pendnâme is also a moral book which is reading gladly by the Turkish people. Not only Pendnâme's translated into Turkish but also it has commentaries. At same time, Ismail Hakkı wrote a commentary on Pendnâme which is taught in schools as a textbook. Ismail Hakkı introduced to the work of the right to study. Today his work is also based on the right of the pendnme whose text printed text pendname in Iran. In addition his work is based on the right of the pendname and the text has coparisoned with Iran's Pendname .It's a well known that, commentaries as a encyclopedic Works which written in Turkish literature. In the conclusion part, was made a general assessment of Şerh-i Pend-i Attâr. Ismail Hakkı has an important place in the field of literature annotation. He wrote a annotations such as the two major works Mesnevî and Muhammediyye, which are reading by the Turkish people for centuries. It is understood by the warning statements in the including of his sentence that, his work written with a didactic purpose. It is clear that, author established the text with great care, made a comparison of copies and occured his works leveraging the expertise, with comparing the Pendnâme text.

Key words: Annotation, Pendnâme, İsmail Hakkı Bursevî, Moral

* Dr.,Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü - ESKİŞEHİR